

jeziku naravnost prepoveduje, porotnike samo v italijanskem jeziku zapriseza in zagovorniku dr. Staniču slovensko govoriti odločno prepoveduje. Z ozirom na to stavijo podpisani na Njega Vzvišenost gospoda ministra pravosodja vprašanje: ali misli nemudoma kaj ukreniti, da se zapreči pri porotnem sodišču v Gorici to sramotno prostopanje, ki razburja slovensko prebivalstvo in vse poštene ljudi?

Francija. — Boj mej ministerstvom in senatom je končal z odstopom ministerstva. Senat si je pač stavil nalogo, da mora pasti ministerstvo. Ministerstvo je zahtevalo potrebnega kredita za Madagaskar, katerega pa senat ni nikakor hotel dovoliti. Senat je pač s tem lastne koristi postavil nad državne. Hotel je na vsak način spraviti sedanjo vlado še pred občinskimi volitvami s pozorišča in posrečilo se mu je. Senat je dobro vedel, da če ta vlada vodi občinske volitve, bodo te izpale za vlado ugodno, ne pa tako za senatorje. Te volijo občinski zastopi in če bi bili poslednji v vladnih rokah, bi marsikateri sedanji senator ne bi bil več voljen. Za to ta napor od strani senata. Republičanski predsednik Faure bi najraje sedaj sestavil koalicijsko ministerstvo. Naročil je že par dižavnikom, da naj to store. V koliko se bo to kateremu posrečilo, se sedaj še ne ve. Le eno je gotovo, naj pride na krmilo ta ali ona vlada, obdržala se ne bo dolgo. Razmere v Franciji so pač tako težavne, da je prava umetnost zdržati se dlje časa kaki vladi na krmilu. Nasprotstva mej posamnimi strankami so pač prenapeta.

Španija. — Pri zadnjih volitvah v poslansko zbornico so se vršile v posamnih krajih velike sleparije. Vladna stranka hoteča pridobiti si zmago, je postopala jako samovoljno. V Madridu, kjer se je bala, da podleže, je dovolila svojim pristajšem, da so po dvakrat volili. Pokazalo se je pa pri tem, da je bilo oddanih več glasov, nego je volicev. Gospoda je pač neprevidno uprizorila sleparijo. Po nekaterih krajih volitev niti ni bila, temveč so vladni komisarji kar imenovali poslance. To je svobodna volitev kaj ne. Republičanska nasprotna stranka proti tem krivicam močno protestuje. Namerava se sklicati veliki tabor, na katerem naj bi se narodu pojasnila samovoljnost vlade. Tega se utegne vlada zbiti in ovrže nekatere volitve, da malo pomiri duhove. V Španiji je pač vse napeto. Nevolja proti sedanjemu vladnemu sistemu je vedno večja. Republičani imajo vedno več vpliva.

Obrtnija.

Vipavska železnica.

Vsaka država gleda na to, da po kolikor mogoče najkrajši, najpraktičnejši in za pribivalstvo najkoristnejši poti zveže svojo mejo z notranjimi deželami in središčem države. Tudi Avstrija se klanja temu načelu in zida ob vsej svoji meji tudi takih železnic, koje moramo že v naprej smatrati pasivnimi. Le s Primorsko, ki je med najvažnejimi in najplodnejimi obmejnimi pokrajinami, dela se trdovratno izjema, da oni življi, ki škile preko meje, očitno izražajo svoje menenje, da avstrijski vladi ni nič ležeče na Primorski in da odstopi to pokrajino prej ali slej kraljestvu italijanskemu. Koliko napore dela slovanski živelj v tej pokrajini, — živelj, ki sestavlja dve tretjini vsega prebivalstva in ki zastopa štiri petine produktivnih tal —, da bi dobil primerno železniško zvezo z notranjimi deželami in se središčem države! Žal, da so

bila dosedaj popolnoma brez vspeha vsa prizadevanja državi zvestega prebivalstva in njega neutrudnih zastopnikov. To prebivalstvo ne more dobiti ni loške ni vipavske železnice, da si je bilo dokazano že neštevilo krati, da bi bili obe ti železnici velike važnosti v trgovinskem pogledu in za povzdigo pokrajine; vipavsko železnico zahteva pa še posebno vojna uprava iz strateških razlogov.

Kar se dostaje loške železnice, vsprejela se je sicer v letošnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega skoro soglasno resolucija, s kojo se pozivlje vlada, naj čim preje zgradi to železnico, vprašanje pa je pri poznanem mišljenju odločilnih činiteljev v Trstu da-li bodo imela ista kaj vspeha, Predlog slovenskih poslancev, stavljen v seji dne 10. februvarja goriškega deželnega zbora, da je pozvati vlado, naj lokalno železnico Gorica-Ajdovščina vsprejme med one železnice kojih gradnjo je dogotoviti še v teku leta, da predlog pa se je izročil peticijskemu odseku z nalogom, naj v ta predlog vsprejmi tudi furlanski tramvaj Červinjan-Oglej, katerega gradnje naj bi se zagotovila zajedno z lokalno železnico Gorica-Ajdoščina, to je z vipavsko železnico. Slovenski člani peticijskega odseka, v kojem so imeli oni večino, menili so, da je ta zahteva neopravičena za sedaj z ozirom na dejstvo, da je Furlanija še le pred tremi leti dobila lokalno železnico Tržič-Červinjan; isti slovenski člani peticijskega odseka so se čutili primorane, da vržejo svoj lastni predlog samo, da ne bi dajali potuhe zahtevi po furlanskem tramvaju, čegar gradnja bi značila za sedaj krivico nasproti slovenskemu delu dežele. S tramvajem Gorica-Oglej, ki bi bil neizogibno pasiven, slede sicer le temu namenu, da približajo Primorsko, in posebno Gorico, še bolj državni meji istotako, kakor se je le iz narodno-politiških nazorov zahtevala železnica Tržič-Červinjan z zvezo z italijansko železnico v S. Giorgio di Nogaro.

Leta 1886. je deželni zbor goriški pozval vlado, naj z vso odločnostjo povspešuje gradnjo tramvajskega omrežja med Furlansko in Gorico z najdaljevanjem v vipavsko dolino. Velike nade so se stavile v zgradnjo te železnice, pri čemer se je predpolagalo v obče, da bode furlansko omrežje pasivno, vipavsko pa aktivno. Tedaj se ni našel in tudi danes ga ni najti podjetnika, ki bi hotel zidati furlansko omrežje brez velike državne subvencije, dočim se je že naslednje leto ustanovil konsorcij, ki je prosil koncesije za gradnjo vipavskega tramvaja, ne da bi bil zahteval od vlade kake podpore.

Na obče strmenje pa je obljubila vlada podporo 1,150.000 gld. za pasivni furlanski tramvaj, dočim je zavrnila prošnjo za gradnjo vipavskega omrežja, rekši, da bi bilo tam graditi železnico z normalnim tirom.

Ko se je v letu 1891. doznalo o sklepu trgovinskega ministerstva, da hoče graditi progo Tržič-Čer-

vinjan, tolmačijo se je ta sklep sploh tako, da je to železnico smatrati le delom one proge, ki naj bi vodila iz Logatca ali Postojine na Krajskem v Gorico in Červijan, in da more dežela na vspehe v železniškem pogledu v smêri od Vstoka na Zapad računati le tedaj, ako se zgradi vsa ta črta. Ta misel se izraža dokaj jasno v poročilih železniškega odseka v stenografiškem zapisniku deželnega zbora goriškega od leta 1891/92 in v razpravah deželnega zbora od leta 1892/93.

V tem zmislu je deželni zbor goriški v seji 12. aprila 1892. dovolil podpore iz deželnih sredstev za jedno za gradnjo želenice Tržič-Červinjan in za gradnjo lokalne železnice Gorica-Ajdovščina (del proge Ajdovščina-Postojina ali Logatec pada v obsežje Kranjske). Deželni odbor goriški je dal napraviti načrte in proračune za progo Gorica-Ajdovščina, čemur je letu 1893. sledilo komisijonalno pregledovanje črte. Ne dostaje torej družega, nego zagotovljenje se strani države, da se pripravi tej toli važni obmejni pokrajini zveza z notranjostjo države in da se s tem pride v okom naraščajočemu božanju teh krajev.

V vipavski dolini je že sedaj zaloga sadja v Avstriji! Ista prideljuje nadalje mnogo izbornega vina in zgodnjega sočivja, koji pridelki se izvažajo na vse strani. V dolini je še raznih drugih pridelkov, industrijskih podjetij, ki pa ne vspevajo vsled pomanjkanja cenih občevalnih sredstev, ozirom se ne morejo izvesti. Tudi razsežnim erariškim trnovskim gozdom, gozdnim kompleksom grofa Lanthierija in velikemu delu Windischgraetzovih gozdov v Hrušici, kakor ne manje občinskim gozdom na Nanosu z njih velikim oddajanjem lesa za trgovino, kurjavo in zidanja, donesla bi viparska železnica novih prilik za razprodajo, železnici sami pa velikih dobičkov. Ako bi ta plodna in od Boga blagoslovljena dolina imela svojo železnico, povspela bi se hitro na nenadejano stopinjo razvoja v prid državi in nje lojalnemu prebivalstvu.

Občine vipavske doline in nje zastopniki so vedno uvidevali potrebo železnice in že leta in leta dokazujejo to vladi s peticijami in prošnjami, oziroma interpelacijami. in prepričevalnimi govori v parlamentu in v deželnem zboru, ter se ne plašijo ne truda ne stroškov, da bi prepričali vlado o koristnosti te proge. Bivši trgovinski minister grof Wurmbbrand je, v odgovoru na neko interpelacijo v poslanski zbornici dne 2. junija 1894., sam pripoznal koristnost te železnice ter je obljubil, da skoro odloči o tem načrtu. Zastopniki vlade so obetali opetovano, da vsprejmejo železnico Gorica-Ajdovščina v vrsto onih lokalnih železnic, kojih gradnjo bode zagotoviti čim preje, ne da bi bili uresničili svoje obljube.

Koristnost in potreba železnice po vipavski dolini je zadostno dokazano po razpravah v deželnem zboru goriškem, po mnogih ulogah deželnega odbora, po različnih peticijah, interpelacijah in resolucijskih

predlogih, kakor tudi s tem, da je dež. zbor goriški dovolil 100.000 gld. k stroškom gradnje: ne treba torej družih dokazov v to. Ne smemo in ne moremo molče prezreti okolnosti, da je vlada prepričala zgradnjo tramvaja Gorica-Ajdovščina, da je preprečila zgradnjo manj drage lokalne železnice z ozkim tirom po iste črti, da je zahtevala normalni tir in se sedaj plaši razmerno malih stroškov, dočim se ne plaši nobenih žrtev za manji furlanski del dežele. Furlanom je vlada z 1 1/2 milijonom zgradila pasivno železnico; za namakanje tržiške ravani je dovolila nad jeden milijon; za gradnjo tramvaja je obljubilo nad jeden milijon. Ubogo slovensko prebivalstvo Primorske, ki sestavlja dve tretjini skupnega prebivalstva in ki plačuje krvni davek, bi tudi rado prejelo enkrat kak dokaz o dobrohotnosti in naklonjenosti vlade. Državi zvesto slovensko prebivalstvo pričakuje od vlade dokaza, da ono na Goriškem ni določeno v politiško in gospodarsko pogubo, in tak dokaz bi bil zagotovljenje vipavske železnice Gorica-Ajdovščina v tem zasedanju.

Po „Reichsposti“.

Obrtnijske raznoterosti.

Divji kostanj se rabi zelo pri izdelavi lesnih mozajikov, ker se da lepo razrezati. Tudi knjigovezi rabijo tanke deščice iz divjega kostanja, ker imajo nekak svilen svit in se morejo primerjati s satinskim lesom. Posebno je pa zaradi svoje lepe barve, fine teksture, primerne trdosti in ker se malo namoči, primeren les za rezlarska dela. Kar se tiče finosti in enakosti, more se primerjati brezovemu lesu, vendar je mnogo mečji. Samo nekoliko je trji, kakor lipovina. Les divjega kostanja se svež, razreže na plate, da ne dobi nezatne barve. Hrošci ga ne razjedajo. Rabiti se pa sme le suh.

Nove vrste strehe. Naredi se streha, ki je le malo nagnena. Deske se prevlečejo prav na tenko z ilovico, da se zadelajo vse razpoke. Na ta omet se pa dene prava strešna masa, ki se naredi iz šote, kotrana in kakega lepila, jeden meter na debelo. Ta masa se z gorkimi lopatami pogladi. Tako dobimo trdno streho, ki ne poka, kakor streha iz lepenk. Stare strehe iz lepenk se tu i lahko popravijo, če se z omenjeno snovjo prevlečejo.

Ose in grozdje.

Občna sodba je, da so ose škodljive grozdju. Mnogi vrtnarji zmatrajo ose za najškodlivejše živali. Grozdje in sadje obgrizejo in so pri tem še tako prebrisane ali pa tako hudobne, da se lotijo le najboljšega sadja. Pazni opazovalci so pa že prišli do drugačnega prepričanja. Ose se ne lotijo nobenega celega sadu, temveč samo tistih, katere so že načeli tiči, polži ali pa mrčesi, ali katero je napokalo od vročine ali dežja.

Le opazuj ose ali pa čebele, ki pridejo na vinsko trto. Hitro bodo preiskale vse grozde, če je kateri kaj napačen ali obgrizen. Če čebele ali ose kak grozd posebno obirajo, ga preišči. Gotovo ima kaj poškodovanih